

Examen VMBO-GL en TL

2008

tijdvak 2
dinsdag 17 juni
9.00 - 11.00 uur

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Gebruik het bronnenboekje

Dit examen bestaat uit 38 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 55 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Staatsinrichting van Nederland

- 1p 1 In 1848 werd de grondwet in Nederland veranderd. Dit had gevolgen voor de machtsverhouding tussen koning en ministers.
→ Welke verandering kwam er in de machtsverhouding tussen koning en ministers?

Gebruik bron 1.

- 1p 2 Waarom stijgt het percentage kiesgerechtigden tot ongeveer 1900 slechts langzaam?
- A Omdat alle mannen het kiesrecht mochten uitoefenen.
 - B Omdat de koning uitbreiding van het kiesrecht tegenhield.
 - C Omdat de mensen geen interesse hadden in politiek en kiesrecht.
 - D Omdat maar een beperkte groep mannen kiesrecht had.

Gebruik bron 2

- 1p 3 Stelling: de bron is een voorbeeld van de emancipatie van een bevolkingsgroep.
→ Maak duidelijk dat deze stelling juist is.

Gebruik bron 3, 4 en 5.

- 2p 4 Drie groeperingen:
- liberalen
 - protestanten
 - socialisten
- Drie personen:
- Kuyper
 - Thorbecke
 - Troelstra
- Neem het onderstaande schema over op je antwoordblad en vul de groepen en de personen op de juiste plaats in.

	groepering:	naam persoon:
bron 3		
bron 4		
bron 5		

Gebruik bron 6.

- 2p **5** De tekenaar heeft kritiek op een maatschappelijk probleem in het begin van de 20e eeuw.

→ Geef aan welk probleem wordt bedoeld. Noem daarna een onderdeel uit de tekst én een onderdeel van de tekening waaruit dit probleem blijkt.

Doe het zo:

probleem: ... (noem probleem)

tekst: ... (noem onderdeel tekst)

tekening: ... (noem onderdeel tekening)

Gebruik bron 7.

- 1p **6** Geef een politieke reden waarom de tekenaar de vrouwen zo voorzichtig op het ijs laat stappen.

Gebruik nogmaals bron 7

- 1p **7** Wie is de schaatsende dame?

A Aletta Jacobs, want zij was de sturende kracht achter de acties voor het vrouwenkiesrecht.

B Een dame van de SDAP, want zij wil geld in de bus van de baanveger stoppen.

C Koningin Wilhelmina, want zij was degene die toestemming moest geven voor het vrouwenkiesrecht.

D Wilhelmina Drucker, want door middel van aansprekende acties vroeg zij aandacht voor de heersende armoede.

Gebruik bron 8.

- 2p **8** Veel Nederlanders vonden de tekst van het protest in die tijd een belediging van een bevriend staatshoofd en dus onwettig. Maar voorstanders konden zich beroepen op de grondwet.

→ Noem **twee** grondrechten waarop ze zich konden beroepen.

- 2p **9** Vier beweringen over de positie van de koningin in de Nederlandse staatsinrichting:

1 De koningin is lid van de regering, maar de ministers zijn verantwoordelijk voor haar daden en uitspraken.

2 De koningin moet in de Tweede Kamer de troonrede verdedigen.

3 De koningin ondertekent de wetten voordat deze uitgevoerd kunnen worden.

4 Omdat de koningin het staatshoofd is, bepaalt zij het beleid van de ministers.

→ Geef per bewering aan of deze **juist** of **onjuist** is.

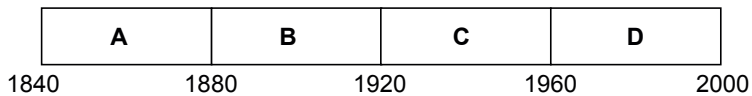
Doe het zo:

Bewering 1 is juist/onjuist (maak een keuze).

(enz. tot en met bewering 4)

- 2p 10 Volgens veel mensen moet de monarchie in Nederland blijven bestaan. Volgens anderen moet Nederland een republiek worden.
→ Geef voor beide opvattingen een **politiek** (dus geen emotioneel) argument.
Doe het zo:
Vóór de monarchie, want ... (geef een politiek argument).
Vóór een republiek, want ... (geef een politiek argument).
- 1p 11 Stel, de Tweede Kamer heeft een wetsvoorstel aanvaard.
Wat moet er daarna gebeuren vóóordat het voorstel een wet wordt?
A De meerderheid van de Eerste Kamer moet akkoord gaan, waarna een minister en het staatshoofd een handtekening onder de wet zetten.
B De meerderheid van de Eerste Kamer moet amendementen indienen en de betreffende minister moet zijn handtekening onder de wet zetten.
C De voorzitter van de Eerste Kamer en de koningin moeten hun handtekeningen onder de wet zetten.
D De voorzitter van de Eerste Kamer moet het recht van initiatief toepassen en de betreffende minister moet zijn handtekening onder de wet zetten.
- Gebruik bron 9.*
- 1p 12 In de tekst zijn enkele woorden weggelaten die te maken hebben met verschillende personen die betrokken zijn bij de Nederlandse rechtspraak.
→ Welke beroepen moeten op de stippelijntjes worden ingevuld?
Doe het zo:
Bij 1 hoort ... (vul beroep in).
(enz. tot en met 3)
- 1p 13 Tot 1970 was er in Nederland sprake van opkomstplicht bij verkiezingen. De kiezer had de plicht om naar het stembureau te gaan. Er zijn voorstanders en tegenstanders van de opkomstplicht.
→ Ben jij **vóór** of **tegen** een opkomstplicht? Licht je mening toe met een inhoudelijk argument, dus niet met een emotioneel argument.
Doe het zo:
Ik ben vóór/tegen een opkomstplicht (maak een keuze), omdat ... (geef een inhoudelijk argument).

3p 14 Een tijdbalk:

Zes gebeurtenissen en/of ontwikkelingen uit de geschiedenis van de Nederlandse staatsinrichting:

- 1 beëindiging van de schoolstrijd
 - 2 invoering van censuskiesrecht voor de Tweede Kamer
 - 3 invoering van de klassieke grondrechten
 - 4 invoering van de sociale grondrechten
 - 5 tijdelijke afschaffing van de grondrechten
 - 6 wet tot invoering van algemeen kiesrecht
- Geef per gebeurtenis aan bij welke periode op de tijdbalk die hoort.

Doe het zo:

Gebeurtenis 1 hoort bij periode ... (vul een letter in).
(enz. tot en met gebeurtenis 6)

Historisch overzicht vanaf 1900 (en de drie verrijkingdelen)

Gebruik bron 10.

1p 15 De bron gaat over de bewapeningswedloop tussen Frankrijk en Duitsland vlak voor het begin van de Eerste Wereldoorlog.

→ Op welke manier maakt de tekenaar de bewapeningswedloop belachelijk?

2p 16 Hieronder staan vijf beweringen over de Nederlandse regering tijdens de Eerste Wereldoorlog:

- 1 De regering maakte een einde aan de neutraliteitspolitiek.
 - 2 De regering stond de opvang van Belgische vluchtelingen toe.
 - 3 De regering vluchtte naar Groot-Brittannië.
 - 4 De regering voerde een distributiesysteem in.
 - 5 De regering zegde het lidmaatschap van de Volkenbond op.
- Welke **twee** beweringen zijn juist? Schrijf alleen de nummers op.

Gebruik bron 11, 12, 13 en 14.

1p 17 Welke bron hoort bij de Eerste Wereldoorlog?

- A bron 11
- B bron 12
- C bron 13
- D bron 14

- 1p 18 Welke gebeurtenissen versnelden de invoering van het algemeen kiesrecht in verschillende Europese landen?
- A de crisis in de jaren dertig en de Eerste Wereldoorlog
 - B de Eerste Wereldoorlog en de Russische Revolutie
 - C de Russische Revolutie en de Tweede Wereldoorlog
 - D de Tweede Wereldoorlog en de crisis in de jaren dertig

Gebruik bron 15.

- 1p 19 Welke Nederlandse politicus is in deze tekst aan het woord?
- A Colijn
 - B Drees
 - C Schaepman
 - D Thorbecke
 - E Troelstra

Verrijgingsdeel: de opkomst en de gevolgen van het communisme in de Sovjetunie

- 1p 20 Wie was in Rusland de leider van de communisten tijdens de Russische Revolutie?
- A Chroesjtsjov
 - B Gorbatsjov
 - C Lenin
 - D Stalin

Gebruik bron 16.

- 1p 21 Welke bewering past bij de bron?
- A Door de crisis in het kapitalisme zal er een revolutie ontstaan in de Sovjetunie.
 - B Door de economische ontwikkeling van de Sovjetunie zal het communisme winnen van het kapitalisme.
 - C Door de economische ontwikkeling van het kapitalisme zal het kapitalisme winnen van het communisme.
 - D Door de Russische Revolutie zal er een crisis ontstaan in het kapitalisme.
- 2p 22 Gedurende de jaren dertig van de 20e eeuw was in de Sovjetunie het communisme het heersende politieke systeem. In Duitsland was het nationaal-socialisme het heersende politieke systeem. Tussen beide politieke systemen zijn overeenkomsten en verschillen.
- Noem **één overeenkomst** en **één verschil**.
-

- 2p **23** Leg uit dat het Verdrag van Versailles kan worden gezien als een belangrijke oorzaak voor de opkomst van de NSDAP in Duitsland. **Let op!** Het antwoord moet uit twee onderdelen bestaan.

Gebruik bron 17.

- 1p **24** Welke overeenkomst is er tussen de drie donkergrijs gekleurde landen (1, 2 en 3)?
- A Deze landen hadden een communistische regering.
 - B Deze landen kenden een democratische regeringsvorm.
 - C Deze landen vormden samen een militair bondgenootschap.
 - D Deze landen waren dictaturen.

Gebruik bron 18.

- 1p **25** Naar aanleiding van welke gebeurtenis uit de Tweede Wereldoorlog is deze tekening gemaakt?

Gebruik bron 19.

- 1p **26** Welke belangrijke gebeurtenis uit de Tweede Wereldoorlog wordt in de bron beschreven?

Gebruik bron 20.

- 1p **27** Dit propaganda-affiche geeft een beeld van de strijd tussen Duitsland en Groot-Brittannië.
→ Wat wil het affiche duidelijk maken?

Gebruik bron 21, 22, 23, 24 en 25.

- 2p **28** Welke **twee** bronnen zijn voorbeelden van een vorm van verzet van Nederlanders tegen de Duitse overheersing? Schrijf alleen de nummers op.

Gebruik bron 26.

- 1p **29** Welke manier van oorlogvoeren wordt in de tekening uitgebeeld?
- A Blitzkrieg
 - B duikbotenoorlog
 - C Koude Oorlog
 - D loopgravenoorlog
 - E tweefrontenoorlog

Verrijkingdeel: Nederlands-Indië en Indonesië

- 1p 30 Er zijn historici die het militaire optreden van Nederland in Indonesië in de periode 1947-1948 'politieele acties' noemen. Andere historici noemen het optreden van Nederland in Indonesië een 'koloniale oorlog'.
→ Welke omschrijving vind jij het beste passen bij het optreden van Nederland? Verklaar je keuze.
- 2p 31 Er zit een lange periode van vier jaar tussen het uitroepen van de onafhankelijkheid door Indonesië en de soevereiniteitsoverdracht door Nederland. Daarover gaan de volgende beweringen:
- 1 De Nederlandse regering was van mening dat er veel voorbereiding en papierwerk nodig was voor een officiële erkenning van Indonesië.
 - 2 De Nederlandse regering was van mening dat het bezit van Nederlands-Indië van groot belang was voor de economische ontwikkeling van Nederland.
 - 3 De Nederlandse regering was van mening dat Nederland minder macht en aanzien zou hebben als Nederlands-Indië als kolonie verloren zou gaan.
 - 4 De Nederlandse legerleiding wilde eerst Duitsland en Japan verslaan vóóordat zo'n belangrijke beslissing als soevereiniteitsoverdracht werd genomen.
 - 5 De Nederlandse legerleiding wilde Nederlands-Indië heroveren, maar werd tot twee maal toe militair verslagen door de nationalisten onder leiding van Soekarno.
- Welke **twee** beweringen geven een verklaring voor deze lange periode tussen het uitroepen van de onafhankelijkheid van Indonesië en de soevereiniteitsoverdracht door Nederland? Schrijf alleen de nummers op.

Gebruik bron 27.

- 1p 32 De schrijfster maakt zich om een aantal redenen druk over wat er is gebeurd. Maar er is één zaak die haar het meest heeft geschokt in de TV-uitzending. Wat heeft de schrijfster als het meest schokkend ervaren?
- A De acties werden uitgevoerd door gewone mensen.
 - B De daders zijn nooit voor de rechter ter verantwoording geroepen.
 - C De legerleiding greep pas na twee jaar in.
 - D De regering wist van de acties af en deed er niets tegen.

-
- 2p 33 Noem **één gebeurtenis** die kenmerkend is voor de Koude Oorlog. Geef ook aan **wie** deze gebeurtenis als een bedreiging beschouwde (het Westen of de Sovjetunie) en **waarom** deze gebeurtenis door één van beide partijen werd beschouwd als een bedreiging.
- Doe het zo:*
gebeurtenis: ...
wie beschouwde deze gebeurtenis als een bedreiging: ... (vul in: het Westen of de Sovjetunie)
waarom werd deze gebeurtenis als een bedreiging beschouwd

- 2p 34 Geef een beschrijving van de economische veranderingen in Nederland in de periode 1945-1975. Gebruik daarbij de drie begrippen **Marshallplan**, **verzorgingsstaat** en **oliecrisis** in de juiste samenhang.

Verrijgingsdeel: de brandhaard Israël en Palestina

Gebruik bron 28, 29, 30 en 31.

- 2p 35 Vier personen die een rol speelden in de politiek van het Midden-Oosten in de tweede helft van de 20e eeuw:
- a Arafat
 - b Ben Goerion
 - c Carter
 - d Sadat
- Welke bron hoort bij welke persoon? Schrijf alleen de letter op.
Doe het zo:
Bij bron 28 hoort persoon ... (vul letter in).
(enz. tot en met bron 31)
- 1p 36 Stelling: Als er vóór en tijdens de Tweede Wereldoorlog geen Jodenvervolgning was geweest, was de staat Israël nooit tot stand gekomen.
→ Ben je het **eens** of **oneens** met deze stelling? Onderbouw je mening met een historisch argument.

-
- 2p 37 Vier omschrijvingen van internationale organisaties:
- a Opgericht in 1945. Doel: de handhaving van vrede en veiligheid in de wereld.
 - b Opgericht in 1949. Doel: de veiligheid van niet-communistische landen van Europa te bevorderen door militaire samenwerking.
 - c Opgericht in 1952. Doel: een gemeenschappelijke markt te scheppen voor steenkool- en staalindustrie.
 - d Opgericht in 1992. Doel: vrij verkeer van goederen, diensten, kapitaal en personen tussen de lidstaten.
- Vier organisaties:
- 1 EGKS
 - 2 EU
 - 3 NAVO
 - 4 VN
- Welke omschrijving hoort bij welke organisatie?
Doe het zo:
Bij omschrijving a hoort organisatie ... (vul nummer in).
(enz. tot en met d)

Let op: de laatste vraag van dit examen staat op de volgende pagina.

Gebruik bron 32, 33, 34 en 35.

2p **38** Vier personen:

- a Drees
- b Gorbatsjov
- c Kennedy
- d Stalin

→ Geef per bron aan van wie die uitspraak afkomstig is.

Doe het zo:

Bij bron 32 hoort persoon ... (vul letter in).

(enz. tot en met bron 35)

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.